

PRIPOROČILO SVETA**z dne 20. julija 2020****v zvezi z nacionalnim reformnim programom Italije za leto 2020 in mnenje Sveta o programu stabilnosti Italije za leto 2020**

(2020/C 282/12)

SVET EVROPSKE UNIJE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti členov 121(2) in 148(4) Pogodbe,

ob upoštevanju Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97 z dne 7. julija 1997 o okrepitvi nadzora nad proračunskim stanjem ter o nadzoru in usklajevanju gospodarskih politik ⁽¹⁾ in zlasti člena 5(2) Uredbe,ob upoštevanju Uredbe (EU) št. 1176/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. novembra 2011 o preprečevanju in odpravljanju makroekonomskih neravnotežij ⁽²⁾ in zlasti člena 6(1) Uredbe,

ob upoštevanju priporočila Evropske komisije,

ob upoštevanju resolucij Evropskega parlamenta,

ob upoštevanju sklepov Evropskega sveta,

ob upoštevanju mnenja Odbora za zaposlovanje,

ob upoštevanju mnenja Ekonomsko-finančnega odbora,

ob upoštevanju mnenja Odbora za socialno zaščito,

ob upoštevanju mnenja Odbora za ekonomsko politiko,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Komisija je 17. decembra 2019 sprejela letno strategijo za trajnostno rast, ki zaznamuje začetek evropskega semestra za usklajevanje ekonomskih politik za leto 2020. Pri tem je ustrezno upoštevala evropski steber socialnih pravic, ki so ga 17. novembra 2017 razglasili Evropski parlament, Svet in Komisija. Komisija je 17. decembra 2019 na podlagi Uredbe (EU) št. 1176/2011 sprejela tudi poročilo o mehanizmu opozarjanja, v katerem je Italija opredeljena kot ena od držav članic, za katere bo opravljen poglobljen pregled. Komisija je istega dne sprejela še priporočilo za priporočilo Sveta o ekonomski politiki euroobmočja.
- (2) Poročilo o državi za Italijo za leto 2020 je bilo objavljeno 26. februarja 2020. V njem so bili ocenjeni napredek Italije pri izvajanju priporočil za posamezno državo, ki jih je Svet sprejel 9. julija 2019 ⁽³⁾ (v nadaljnjem besedilu: priporočila za posamezne države iz leta 2019), nadaljnje ukrepanje glede priporočil za posamezne države, sprejetih v preteklih letih, in napredek Italije pri doseganju njenih nacionalnih ciljev iz strategije Evropa 2020. Poročilo o državi vsebuje tudi rezultate

⁽¹⁾ UL L 209, 2.8.1997, str. 1.⁽²⁾ UL L 306, 23.11.2011, str. 25.⁽³⁾ UL C 301, 5.9.2019, str. 69.

poglobljenega pregleda na podlagi člena 5 Uredbe (EU) št. 1176/2011, ki so bili prav tako objavljeni 26. februarja 2020. Na podlagi opravljene analize Komisija ugotavlja, da v Italiji obstajajo čezmerna makroekonomska neravnotežja. Zlasti visok javni dolg in dolgotrajna šibka dinamika produktivnosti pomenita ob visoki brezposelnosti in še vedno velikem obsegu nedonosnih posojil tveganja s čezmejnimi učinki.

- (3) Svetovna zdravstvena organizacija je 11. marca 2020 izbruh COVID-19 uradno razglasila za svetovno pandemijo. To pomeni, da so na področju javnega zdravja nastale hude izredne razmere za državljane, družbe in gospodarstva. Nacionalni zdravstveni sistemi so zaradi tega pod hudim pritiskom, prihaja pa tudi do motenj v svetovnih dobavnih verigah, volatilnosti na finančnih trgih, šokov v povpraševanju potrošnikov ter negativnih učinkov v različnih sektorjih. Ogrožena so delovna mesta in dohodki ljudi ter poslovanje podjetij. Povzročen je bil velik gospodarski šok, ki že ima resne posledice v Uniji. Komisija je 13. marca 2020 sprejela sporočilo, v katerem je pozvala k usklajenemu gospodarskemu odzivu na krizo, ki naj vključuje vse akterje na nacionalni ravni in na ravni Unije.
- (4) Več držav članic je razglasilo izredne razmere ali uvedlo izredne ukrepe. Vsi izredni ukrepi bi morali biti strogo sorazmerni, potrebni, časovno omejeni ter skladni z evropskimi in mednarodnimi standardi. Zanje bi morala veljati demokratični nadzor in neodvisni sodni nadzor.
- (5) Komisija je 20. marca 2020 sprejela sporočilo o uporabi splošne odstopne klavzule v okviru Pakta za stabilnost in rast. Splošna odstopna klavzula, kot je določena v členih 5(1), 6(3), 9(1) in 10(3) Uredbe (ES) št. 1466/97 ter členih 3(5) in 5(2) Uredbe Sveta (ES) št. 1467/97⁽⁴⁾, olajšuje usklajevanje proračunskih politik v času resnega upada gospodarske aktivnosti. Komisija je v svojem sporočilu z dne 20. marca 2020 menila, da so glede na pričakovani resni upad gospodarske aktivnosti zaradi pandemije COVID-19 izpolnjeni pogoji za uporabo splošne odstopne klavzule, in pozvala Svet, naj potrdi to ugotovitev. Ministri za finance držav članic so 23. marca 2020 potrdili oceno Komisije. Strinjali so se, da se je treba na resen upad gospodarske aktivnosti odzvati odločno, ambiciozno in usklajeno. Uporaba splošne odstopne klavzule omogoča začasni odklon od prilagoditvene poti za doseg srednjeročnega proračunskega cilja, če to srednjeročno ne ogroža vzdržnosti javnih financ. Poleg tega se lahko Svet na priporočilo Komisije odloči, da za korektivni del sprejme revidirano fiskalno usmeritev. Splošna odstopna klavzula ne pomeničasne prekinitve postopkov Pakta za stabilnost in rast. Državam članicam omogoča, da odstopajo od proračunskih zahtev, ki bi se sicer uporabljale, Komisiji in Svetu pa, da sprejmeta potrebne ukrepe za usklajevanje politik v okviru Pakta.
- (6) Potrebno je nadaljnje ukrepanje, da se omeji in nadzira širjenje pandemije COVID-19, okrepi odpornost nacionalnih zdravstvenih sistemov, s podpornimi ukrepi za podjetja in gospodinjstva ublažijo socialno-ekonomske posledice pandemije ter zagotovijo ustrezni zdravstveni in varnostni pogoji na delovnem mestu, da bi se ponovno vzpostavila gospodarska aktivnost. Unija bi morala v celoti izkoristiti različna orodja, ki so ji na voljo za podporo prizadevanjem držav članic na teh področjih. Hkrati bi morale države članice in Unija sodelovati pri pripravi ukrepov, potrebnih za ponovno vzpostavitev normalnega delovanja naših družb in gospodarstev ter za vnovično doseganje trajnostne rasti, med drugim z vključitvijo zelenega prehoda in digitalne preobrazbe ter ob upoštevanju spoznanj, pridobljenih med krizo.
- (7) Kriza zaradi COVID-19 je izpostavila prožnost, ki jo v smislu prilagajanja na izredne okoliščine omogoča notranji trg. Da pa bi zagotovili hiter in neoviran prehod v fazo okrevanja ter prosti pretok blaga, storitev in delavcev, bi bilo treba izredne ukrepe, ki ovirajo normalno delovanje notranjega trga, odpraviti takoj, ko niso več nujno potrebni. Trenutna kriza je pokazala, da so v zdravstvenem sektorju potrebni načrti za pripravljenost na krize. Med ključnimi elementi za oblikovanje širših načrtov za pripravljenost na krize so tudi boljše nabavne strategije, diverzificirane dobavne verige in strateške zaloge osnovnih dobrin.

⁽⁴⁾ Uredba Sveta (ES) št. 1467/97 z dne 7. julija 1997 o pospešitvi in razjasnitvi izvajanja postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem (UL L 209, 2.8.1997, str. 6).

- (8) Zakonodajalec Unije je že spremenil ustrezne zakonodajne okvire, in sicer z uredbama (EU) 2020/460 ⁽⁵⁾ in (EU) 2020/558 ⁽⁶⁾ Evropskega parlamenta in Sveta, da bi lahko države članice za ublažitev izrednih učinkov pandemije COVID-19 uporabile vsa neporabljena sredstva iz evropskih strukturnih in investicijskih skladov. Te spremembe bodo zagotovile dodatno prožnost ter poenostavljene in racionalizirane postopke. Za zmanjšanje pritiskov na denarni tok lahko države članice v obračunskem letu 2020–2021 uporabijo tudi 100-odstotno stopnjo sofinanciranja iz proračuna Unije. Italija se spodbuja, naj v celoti izkoristi navedene možnosti za pomoč najbolj prizadetim posameznikom in sektorjem.
- (9) Socialno-ekonomske posledice pandemije COVID-19 bodo zaradi dolgotrajnih gospodarskih in socialnih razlik, različnih konkurenčnih možnosti in obsega odvisnosti od turizma po vsej verjetnosti neenakomerno porazdeljene po italijanskih regijah in ozemljih. To pomeni tveganje za poglobitev regionalnih in teritorialnih razlik v Italiji, zaradi česar bodo razhajajoči se trendi med manj in bolj razvitimi regijami, med socialnim obrobjem in preostalimi mestnimi območji ter med nekaterimi od slednjih in podeželjem postali še izrazitejši. V povezavi s tveganjem začasne prekinitve procesa konvergence med državami članicami sedanje razmere zahtevajo ciljno usmerjene odzive politike.
- (10) Italija je 30. aprila 2020 predložila program stabilnosti za leto 2020.
- (11) Za Italijo trenutno veljata preventivni del Pakta za stabilnost in rast ter pravilo glede dolga.
- (12) V programu stabilnosti za leto 2020 vlada načrtuje, da se bo nominalni saldo poslabšal s primanjkljaja v višini 1,6 % bruto domačega proizvoda (BDP) v letu 2019 na primanjkljaj v višini 10,4 % BDP v letu 2020. Primanjkljaj naj bi se v letu 2021 zmanjšal na 5,7 % BDP. Glede na program stabilnosti za leto 2020 naj bi se dolg sektorja država kot odstotek BDP po ustalitvi na 134,8 % BDP v letu 2019 povečal na 155,7 % BDP v letu 2020. Na makroekonomske in fiskalne obete vpliva velika negotovost zaradi pandemije COVID-19. Pri proračunskih projekcijah so upoštevana tveganja, in sicer obsežna javna poročstva in volatilitnost donosov državnih vrednostnih papirjev.
- (13) V odziv na pandemijo COVID-19 je Italija v okviru usklajenega pristopa Unije sprejela pravočasne proračunske ukrepe za povečanje zmogljivosti svojega zdravstvenega sistema, zajezitev pandemije ter zagotovitev pomoči posameznikom in sektorjem, ki so bili še posebej prizadeti. Glede na program stabilnosti za leto 2020 navedeni proračunski ukrepi v letu 2020 znašajo 4,5 % BDP. Ukrepi vključujejo okrepljeno zdravstvo in civilno zaščito, razširjene sheme plačnih dodatkov ter finančno podporo za samozaposlene in podjetja. Poleg tega je Italija sprejela ukrepe, ki sicer ne bodo imeli neposrednega proračunskega učinka, a bodo prispevali k zagotavljanju likvidnostne podpore podjetjem, vključno z odlogi plačila davkov in poročstvi za posojila. Na splošno so ukrepi, ki jih je sprejela Italija, v skladu s smernicami iz sporočila Komisije z dne 13. marca 2020. Polno izvajanje izrednih ukrepov in podpornih fiskalnih ukrepov ter nato preusmeritev fiskalnih politik v doseganje preudarnih srednjeročnih fiskalnih položajev, kadar bodo gospodarske razmere to dopuščale, bosta srednjeročno prispevala k ohranitvi vzdržnosti javnih financ.
- (14) Glede na spomladansko napoved Komisije 2020 in ob predpostavki nespremenjenih politik naj bi saldo sektorja država Italije v letu 2020 znašal –11,1 % BDP, v letu 2021 pa –5,6 % BDP. Delež dolga sektorja država naj bi dosegel 158,9 % BDP v letu 2020 in 153,6 % v letu 2021.
- (15) Komisija je 20. maja 2020 izdala poročilo, pripravljeno v skladu s členom 126(3) Pogodbe, ker Italija v letu 2019 ni izpolnjevala pravila glede dolga in ker naj bi v letu 2020 preseгла prag primanjkljaja v višini 3 % BDP. V celoti gledano analiza Komisije kaže, da ni zadostnih dokazov, na podlagi katerih bi bilo mogoče ugotoviti, ali je merilo glede dolga, kakor je opredeljeno v Pogodbi in Uredbi (ES) št. 1467/97, izpolnjeno, pri čemer pa merilo glede primanjkljaja ni izpolnjeno.

⁽⁵⁾ Uredba (EU) 2020/460 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. marca 2020 o spremembi uredb (EU) št. 1301/2013, (EU) št. 1303/2013 in (EU) št. 508/2014 glede posebnih ukrepov za mobilizacijo naložb v zdravstvenih sistemih držav članic in v drugih sektorjih njihovih gospodarstev v odziv na izbruh COVID-19 (Naložbena pobuda v odziv na koronavirus) (UL L 99, 31.3.2020, str. 5).

⁽⁶⁾ Uredba (EU) 2020/558 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2020 o spremembi uredb (EU) št. 1301/2013 in (EU) št. 1303/2013 glede posebnih ukrepov za zagotovitev izredne prožnosti pri uporabi evropskih strukturnih in investicijskih skladov v odziv na izbruh COVID-19 (UL L 130, 24.4.2020, str. 1).

- (16) Zaradi pandemije COVID-19 je nacionalni zdravstveni sistem pod pritiskom brez primere; razkrile so se njegove strukturne pomanjkljivosti in potreba po tem, da se izboljša pripravljenost za odziv na krizne dogodke. Italijanski zdravstveni sistem, za katerega so kljub zdravstvenim izdatkom, ki so nižji od povprečja Unije, značilne visoko specializirane in kakovostne univerzalne storitve, je bil na splošno uspešen pri zagotavljanju dostopne oskrbe. Kljub temu sta zlasti na začetku pandemije COVID-19 razdrobljenost upravljanja zdravstvenega sistema ter usklajevanje med centralnimi in regionalnimi organi upočasnila izvajanje nekaterih zaježitvenih ukrepov. Odziv regionalnih zdravstvenih sistemov na krizo je temeljil predvsem na izredni mobilizaciji, zlasti delovne sile v zdravstvu in lokalnih socialnih služb. S tem so se kompenzirali omejena fizična infrastruktura, majhno število zdravstvenih delavcev in okrnjene naložbe v zadnjih letih, namenjene izboljšanju struktur in storitev. Vlada si je močno prizadevala, da bi upočasnila širjenje virusa, odgovornega za COVID-19, zmanjšala pritisk na bolnišnice in zagotovila dodatne zmogljivosti za oskrbo. V pripravi je dolgoročnejša strategija za zaježitev, da bi se zagotovila varna ponovna vzpostavitev proizvodne dejavnosti. Poleg izboljšanja procesov upravljanja in načrtov za pripravljenost na krizo bi moral biti cilj politik za obdobje po COVID-19 zmanjšati vrzel v javnih naložbah na področju zdravstva. Srednje- in dolgoročno bo razvoj strateškega naložbenega načrta ključnega pomena za izboljšanje odpornosti zdravstvenega sistema in nadaljnje zagotavljanje dostopne oskrbe. Glede na trenutne napovedi v zvezi z delovno silo v zdravstvu bi bilo treba dati prednost pripravi politik za odpravljanje ozkih grl pri usposabljanju, zaposlovanju in ohranjanju delovne sile v tem sektorju.
- (17) Zaježitveni ukrepi, ki so bili sprejeti v odziv na krizo zaradi COVID-19, imajo močan negativen učinek na razmere na trgu dela in socialne razmere. Pred krizo se je socialni položaj počasi izboljševal, čeprav so bili tveganje za revščino ali socialno izključenost, revščina zaposlenih in dohodkovna neenakost še naprej znatni in so bile zanje značilne velike regionalne razlike. Glede na učinek pandemije COVID-19 in razmere po njej bi bilo treba okrepiti mreže socialne varnosti, da se zagotovi ustrezno nadomestilo dohodka, ne glede na zaposlitveni status, med drugim za tiste, ki se soočajo z vrzeli pri dostopu do socialne zaščite. Okrepitev nadomestila dohodka in dohodkovne podpore je še posebej pomembna za delavce v netipičnih oblikah zaposlitve in za ljudi v ranljivem položaju. Ključnega pomena je tudi zagotavljanje storitev, namenjenih socialni vključenosti in vključenosti na trg dela. Nova shema minimalnega dohodka, v katero je bilo v preteklem letu vključenih več kot milijon gospodinjstev (povprečno po 513 EUR), lahko ublaži posledice krize zaradi COVID-19. Vendar bi bilo mogoče izboljšati njeno dostopnost za ranljive skupine. Vlada je začasno uvedla dodaten „izredni dohodek“ za podporo gospodinjstvom, ki do zdaj niso bila upravičena do minimalnega dohodka. Tudi ljudje, ki so zaposleni v sivi ekonomiji, zlasti v sektorjih, kot so kmetijstvo, živilska industrija in gradnja stanovanj, se utegnejo soočiti z vrzeli v dostopu do socialne zaščite in dohodkovne podpore. V odgovor na ta izziv je vlada nedavno omilila pravila za legalizacijo zaposlitvenega statusa neprijavljenih delavcev in za pridobitev ali podaljšanje dovoljenja za prebivanje za delovne migrante. Možnosti za rast lahko prav tako ovirajo negativni demografski trendi in beg možganov. Poleg težavnejših razmer na trgu dela je gonilo odseljevanja v južnih regijah in na podeželju pomanjkanje kakovostnih storitev. Izboljšanje dostopa do e-storitev je ključnega pomena, zlasti ob omejeni mobilnosti.
- (18) Italija od izbruha krize zaradi COVID-19 sprejema ukrepe za ublažitev posledic za zaposlovanje. Sheme skrajšanega delovnega časa (Cassa integrazione) imajo pomembno vlogo in naj bi bilo tako tudi v bodoče. Upravičenost je bila razširjena, tako da so sedaj vključeni mala podjetja in mikropodjetja ter vsi gospodarski sektorji in tudi zaposleni. Poleg tega je bila za samozaposlene vzpostavljena ločena (začasna) shema. Pred krizo zaradi COVID-19 so se razmere na trgu dela nenehno izboljševale. Leta 2019 je stopnja zaposlenosti dosegla 64 %, kar je bilo največ dotlej. Vendar je bilo to še vedno precej pod povprečjem Unije. Stopnja brezposelnosti je bila – tako kot tudi drugi kazalniki razpoložljivosti delovne sile na trgu dela – vztrajno visoka in v skladu s spomladansko napovedjo Komisije 2020 naj bi se leta 2020 še povečala na 11,8 %, nato pa leta 2021 ponovno znižala na 10,7 %. Tudi delež pogodb za določen čas je bil visok, čeprav je od sredine leta 2018 ustvarjanje delovnih mest temeljilo na delovnih mestih za nedoločen čas. Za spodbujanje trajnostnega in vključujočega okrevanja v prihodnje je bistveno vključevanje neaktivnih mladih

in žensk na trg dela. Sprejeti so bili nekateri ukrepi za okrepitev javnih služb za zaposlovanje in za njihovo boljše povezovanje s socialnimi storitvami, izobraževanjem odraslih in poklicnim usposabljanjem. Vendar so njihove zmogljivosti posredovanja zaposlitve še vedno šibke in se med regijami zelo razlikujejo. Tudi vključenost delodajalcev je še vedno zanemarljiva. Ob postopnem odpravljanju zaježitvenih ukrepov so lahko prožne ureditve dela in delo na daljavo v pomoč podjetjem in delavcem. Vlada je v odziv na krizo zaradi COVID-19 sprejela začasne ukrepe za usklajevanje zasebnega in poklicnega življenja, kot so promoviranje pametnih oblik dela, posebni dopusti in ponudba bonov za otroško varstvo. Kljub nedavnim prizadevanjem ukrepi za spodbujanje enakih možnosti ter politik za usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja, pa tudi zagotavljanje cenovno dostopne vzgoje in varstva predšolskih otrok ter storitev dolgotrajne oskrbe, ostajajo šibki in slabo povezani.

- (19) Trenutne izredne razmere obenem kažejo, da je treba izboljšati digitalno učenje ter digitalna znanja in spretnosti, tudi za delovno sposobne odrasle, in učenje na daljavo. Naložbe v izobraževanje ter znanja in spretnosti so ključnega pomena za spodbujanje pametnega in vključujočega okrevanja ter za nadaljevanje zelenega in digitalnega prehoda. V zvezi s tem so rezultati izobraževanja in usposabljanja za Italijo še vedno velik izziv. Pri pridobivanju osnovnih znanj in spretnosti se kažejo velike razlike med regijami, stopnja zgodnjega opuščanja šolanja pa je precej nad povprečjem Unije (13,5 % v primerjavi s 10,3 % leta 2019), zlasti za učence, rojene zunaj Unije (33 %). V okviru omejitev za mobilnost obstaja nevarnost, da se bodo regionalne in teritorialne razlike še povečale. S tega vidika je vlaganje v učenje na daljavo, digitalno infrastrukturo ter digitalna znanja in spretnosti vzgojiteljev in učencev še posebej pomembno. Italija ima v primerjavi s povprečjem Unije tudi manjši delež diplomantov na področju naravoslovja in inženirstva, delež prebivalstva s terciarno izobrazbo pa je še vedno zelo majhen (27,6 % leta 2019). Poleg tega italijanska podjetja vlagajo manj kot v primerljivih državah v usposabljanje zaposlenih na področju informacijskih in komunikacijskih tehnologij. Tudi šibka udeležba nizko kvalificiranih odraslih pri usposabljanju je zaskrbljujoča, saj se število delovnih mest, za katera so potrebne nizke kvalifikacije, zmanjšuje. Izpopolnjevanje in prekvalifikacija sta še naprej ključnega pomena, da se delavcem zagotovijo znanja in spretnosti za potrebe trga dela in da se spodbuja pravičen prehod na bolj digitalno in trajnostno gospodarstvo.
- (20) S krizo zaradi COVID-19 je postalo še bolj nujno podpreti dostop podjetij do financiranja. Italija je sprejela več shem, da bi podprla zagotavljanje likvidnosti podjetjem, tudi na podlagi začasnega okvira za ukrepe državne pomoči v podporo gospodarstvu v sedanjem kontekstu izbruha COVID-19 (?). Učinkovito izvajanje takih shem, med drugim prek jamstev, usmerjenih s strani bančnega sistema, je ključno za zagotovitev, da so v njih udeležena vsa podjetja, zlasti mala in srednja podjetja (MSP), tista iz najbolj prizadetih sektorjev in z najbolj prizadetih geografskih območij ter inovativna podjetja. Pri oblikovanju in izvajanju teh ukrepov je treba upoštevati odpornost bančnega sektorja. Tudi neposredna nepovratna sredstva in spodbude za tržno financiranje lahko podprejo likvidnost MSP in inovativnih podjetij. Inovativna podjetja (pogosto brez zavarovanja) težje dostopajo do kreditov, sedanja kriza pa bi lahko to še poslabšala. Odložitev plačil davkov in socialnih prispevkov državi je prispevala k izboljšanju denarnih tokov podjetij. Vendar je treba preprečiti zamude pri odobrenih plačilih, bodisi s strani uprav podjetjem bodisi med podjetji, saj imajo negativen učinek na likvidnost vseh podjetij, zlasti manjših.
- (21) Za pospešitev gospodarskega okrevanja bo pomembno dati prednost zrelim javnim naložbenim projektom in spodbujati zasebne naložbe, med drugim z ustreznimi reformami. Naložbe v podporo zelenemu prehodu bodo še posebej pomembne za spodbujanje okrevanja in povečanje odpornosti v prihodnosti. Italija je zelo izpostavljena skrajnim vremenskim in hidrogeološkim nesrečam, vključno s sušami in gozdnimi požari. Za njeno preobrazbo v podnebno nevtralno gospodarstvo bodo na daljše obdobje potrebne obsežne zasebne in javne naložbe, zlasti v nove možnosti glede proizvodnje energije iz obnovljivih virov, infrastrukturo za električno energijo in energijsko učinkovitost. V nacionalnem energetskem in podnebnem načrtu Italije so predstavljene naložbe v okviru evropskega zelenega dogovora za boj proti podnebnim spremembam. Te so bistvenega pomena za obravnavo grožnje, ki jo predstavljajo podnebne spremembe, hkrati pa imajo ključno vlogo pri okrevanju Italije in krepitvi njene odpornosti. Prav tako so naložbe v okviru evropskega zelenega dogovora ključnega pomena za zmanjšanje učinka onesnaženosti zraka na zdravje ljudi v italijanskih mestih, zlasti v Padski nižini. Izvajanje pobud za trajnostno mobilnost, kot je obnova lokalnih javnih avtobusov, je denimo eden od načinov, kako istočasno rešiti problem prometnih zastojev in problem onesnaževanja zraka. Infrastrukturne pomanjkljivosti na področju gospodarjenja z vodo in ravnanja z odpadki, zlasti v južnih regijah, imajo okoljske in zdravstvene učinke, ki pomenijo znatne stroške in izgubljene prihodke za gospodarstvo. Splošneje je odpornost na podnebne spremembe pomembna za celotno infrastrukturo, vključno z zdravstveno. To zahteva prilagoditvene strategije. Obravnavanje izzivov na področju okolja in podnebnih sprememb, kot so hidrološka tveganja, trajnostna mobilnost v mestih, energijska učinkovitost, krožno gospodarstvo in industrijska preobrazba, je priložnost za izboljšanje produktivnosti

(?) UL C 91I, 20.3.2020, str. 1.

ob izogibanju netrajnostnim praksam. Hkrati pa lahko vlaganje v take projekte prispeva k ustvarjanju delovnih mest in ohranitvi okrevanja po krizi. Načrtovanje programov Sklada za pravični prehod, ki je obravnavan v predlogu Komisije, za obdobje 2021–2027 bi Italiji lahko pomagalo nasloviti nekatere izzive, ki jih prinaša prehod na podnebno nevtralno gospodarstvo, zlasti na območjih iz Priloge D k poročilu o državi za leto 2020. To bi Italiji omogočilo, da navedeni sklad čim bolje izkoristi.

- (22) Zaježitev izbruha COVID-19 je izpostavila pomembnost naložb v digitalizacijo gospodarstva in pokazala smotrnost digitalnih infrastruktur. Podjetja v Italiji, zlasti MSP in mikropodjetja, zaradi nizkih stopenj digitalne intenzivnosti in digitalnega znanja med izvajanjem zaježitvenih ukrepov niso mogla ponujati e-trgovanja in dela na daljavo niti zagotavljati in uporabljati digitalnih orodij. Naložbe v digitalizacijo ter znanja in spretnosti prek stalnega in pravočasnega izvajanja ciljno usmerjenih nacionalnih politik so bistvenega pomena za okrepitev modelov e-poslovanja in kot pomoč podjetjem pri prilagajanju, pa tudi za povečanje produktivnosti in konkurenčnosti. Dostop do hitre in zanesljive digitalne infrastrukture se je izkazal za ključnega pri zagotavljanju osnovnih storitev v javni upravi, izobraževanju, zdravstvu in medicini ter pri spremljanju in nadzoru epidemije. Italija še vedno zaostaja v pokritosti s tehnologijo „optika do prostorov“ na podeželju. Sprejeti bi bilo treba specifične ukrepe za odpravo te vrzeli, pa tudi za nadaljnje spodbujanje uvajanja optike.
- (23) Uspešen raziskovalen in inovacijski sistem je rezultat stalne, skladne in na dokazih temelječe podpore politike, skupaj z naložbami in ustreznim človeškim kapitalom. Sedanja kriza zaradi COVID-19 je jasno pokazala, da je treba še okrepiti hitro izmenjavo podatkov med raziskovalci, vključno z brezplačnim dostopom do rezultatov in dokazov za uporabnike in odprto znanostjo. Slednja je skupaj s sodelovanjem med znanostjo in podjetji nedvomno bistvenega pomena, da pridejo rezultati raziskav na trg, vključno s tistimi, ki so potrebni za cepiva in zdravljenja, pri čemer se je treba opreti na moč Italije v medicinskem, industrijskem in raziskovalnem sektorju.
- (24) Učinkovita javna uprava je ključna za zagotovitev, da se izvajanje ukrepov, sprejetih za reševanje izrednih razmer in podporo gospodarskemu okrevanju, ne bi upočasnilo. Izplačilo socialnih prejemkov, likvidnostni ukrepi, prednostna obravnava naložb ipd. morda ne bodo učinkoviti, če jih bodo ovirala ozka grla v javnem sektorju. Med pomanjkljivostmi so tudi dolgotrajnost postopkov, vključno s civilnopravnimi, nizka stopnja digitalizacije in slabe upravne zmogljivosti. Spričo občutnega povečevanja javnih sredstev za podporo gospodarski aktivnosti so potrebni hitri postopki in preverjanja. Digitalizacija v javni upravi je bila pred krizo zaradi COVID-19 neenakomerna. Spletna interakcija med organi in splošno javnostjo je bila omejena. Delež upravnih postopkov, za katere so zadolžene regije in občine ter jih je mogoče začeti in dokončati v celoti digitalno, je še vedno majhen. Kriza zaradi COVID-19 je pokazala tudi pomanjkanje interoperabilnosti javnih digitalnih storitev. Za pospešitev operativne odzivnosti javne uprave je treba izboljšati in poenostaviti sektorske predpise, obenem pa odpraviti preostale ovire za konkurenco. In končno, učinkovit pravosodni sistem je ključnega pomena za privlačno, naložbam in podjetjem prijazno gospodarstvo ter bo odločilen v procesu okrevanja, tudi z aktivacijo učinkovitih okvirov za reševanje in okrevanje.
- (25) Medtem ko se priporočila za posamezne države iz tega priporočila (v nadaljnjem besedilu: priporočila za posamezne države iz leta 2020) osredotočajo na blažitev socialno-ekonomskih posledic pandemije COVID-19 in spodbujanje gospodarskega okrevanja, so priporočila za posamezne države iz leta 2019 zajemala tudi reforme, ki so bistvene za reševanje srednje- do dolgoročnih strukturnih izzivov. Priporočila za posamezne države iz leta 2019 še vedno veljajo in se bodo še naprej spremljala skozi celoten evropski semester v prihodnjem letu. To vključuje priporočila za posamezne države iz leta 2019 glede gospodarskih politik v zvezi z naložbami. Vsa priporočila za posamezne države iz leta 2019 bi bilo treba upoštevati pri strateškem načrtovanju financiranja v sklopu kohezijske politike po letu 2020, tudi pri ukrepih za ublažitev posledic trenutne krize in izhodnih strategijah v zvezi z njo.
- (26) Ukrepi, ki jih je sprejela vlada v podporo gospodinjstvom in podjetjem, so koristni tudi za ohranjanje kapitalizacije bančnega sektorja in odpornosti v trenutnih razmerah, ki otežujejo delovanje. Kljub sprejetim ukrepom za ublažitev posledic krize, vključno z bonitetno prilagodljivostjo, ki so jo odobrili bančni nadzorniki, pandemija COVID-19 obremenjuje tudi kakovost aktive bank po vsej Uniji, kar naj bi se nadaljevalo v prihodnjih tednih in mesecih, med drugim v Italiji. Posledično trpijo prizadevanja za zmanjšanje obsega nedonosnih posojil, tudi zaradi upočasnitve

delovanja sodišč in omejenega restrukturiranja aktive. Za ohranjanje kakovosti aktive je v tem smislu pomemben predpogoj spodbujanje trajnostnih rešitev za uspešne posojilojemalce, ki jih je prizadela kriza zaradi COVID-19, tudi z izogibanjem pravnim avtomatizmom. Istočasno pa lahko zagotavljanje natančnega poročanja o poslabšanju kakovosti aktive in preudarni kreditni standardi pomagajo podpreti delovanje sekundarnega trga za nedonosna posojila in zaveziti negativne vplive na obstoječe pobude za odprodajo nedonosnih posojil.

- (27) Učinkovito preprečevanje in sankcioniranje korupcije imata lahko pomembno vlogo pri zagotavljanju okrevanja Italije po krizi zaradi COVID-19. Poskusom organiziranega kriminala, da bi se infiltriral v gospodarsko in finančno življenje, izkrivljaj javnonaročniške postopke in si, bolj splošno, prisvajal javne vire, potrebne za naložbe, se je mogoče izogniti zlasti s preglednostjo javnega sektorja in strožjim nadzorom nad korupcijo. Hkrati bi morali z uravnoteženjem potrebe po natančnem spremljanju in potrebe po hitrosti ohraniti učinkovite javnonaročniške postopke. Čas, ki ga pritožbena kazenska sodišča potrebujejo za sprejetje dokončne odločitve, je še vedno problematičen, vendar parlament trenutno obravnava celovite reforme za poenostavitev kazenskih postopkov. Italijanski protikorupcijski okvir je bil nedavno okrepljen, vendar ga je treba dopolniti, med drugim s predpisi o sankcioniranju izvoljenih javnih uslužbencev v primeru navzkrižja interesov.
- (28) Evropski semester določa okvir za nadaljnje usklajevanje ekonomskih in zaposlitvenih politik v Uniji, ki lahko prispeva k trajnostnemu gospodarstvu. Z zagotavljanjem polnega izvajanja priporočil za posamezne države iz leta 2020 bo Italija prispevala k napredku pri doseganju ciljev trajnostnega razvoja, sprejetih na ravni OZN, in k skupnim prizadevanjem za zagotovitev konkurenčne trajnostnosti v Uniji.
- (29) Tesno sodelovanje med gospodarstvi v ekonomski in monetarni uniji je ključno za hitro okrevanje od gospodarskih posledic pandemije COVID-19. Italija bi morala kot država članica, katere valuta je euro, poskrbeti, da bodo njene politike še naprej skladne s priporočili za euroobmočje iz leta 2020 in usklajene s politikami drugih držav članic, katerih valuta je euro, ter ob tem upoštevati politične smernice Euroskupine.
- (30) V okviru evropskega semestra za leto 2020 je Komisija izvedla izčrpno analizo ekonomske politike Italije in jo objavila v poročilu o državi za leto 2020. Prav tako je ocenila program stabilnosti za leto 2020 in ukrepanje glede priporočil za posamezne države, naslovljenih na Italijo v preteklih letih. Komisija pri tem ni upoštevala le njihovega pomena z vidika vzdržne fiskalne in socialno-ekonomske politike v Italiji, temveč – spričo potrebe, da se splošno ekonomsko upravljanje Unije okrepi z vključitvijo prispevka na ravni Unije v prihodnje nacionalne odločitve – tudi njihovo skladnost s pravili in smernicami Unije.
- (31) Svet je ob upoštevanju navedene ocene preučil program stabilnosti za leto 2020, njegovo mnenje ⁽⁶⁾ pa je izraženo zlasti v priporočilu 1 spodaj.
- (32) Svet je ob upoštevanju poglobljenega pregleda, ki ga je opravila Komisija, in te ocene preučil program stabilnosti za leto 2020. Priporočila za posamezne države iz leta 2020 upoštevajo potrebo po spoprijemanju s pandemijo COVID-19 in spodbujanju okrevanja gospodarstva kot prvi korak, ki je potreben, da se omogoči prilagoditev neravnotežij. Priporočila za posamezne države iz leta 2020, ki neposredno obravnavajo makroekonomska neravnotežja, ki jih je Komisija opredelila na podlagi člena 6 Uredbe (EU) št. 1176/2011, so izražena v priporočilih 1, 2, 3 in 4 spodaj –

PRIPOROČA, da Italija v letih 2020 in 2021 ukrepa tako, da:

1. v skladu s splošno odstopno klavzulo v okviru Pakta za stabilnost in rast sprejme vse potrebne ukrepe za učinkovit odziv na pandemijo COVID-19, ohranitev gospodarstva in podporo okrevanju, ki bo sledilo. Kadar gospodarske razmere to omogočajo, izvaja fiskalne politike, namenjene doseganju preudarnih srednjeročnih fiskalnih položajev in zagotavljanju vzdržnosti dolga ob krepitvi naložb. Okrepi odpornost zdravstvenega sistema, kar zadeva zdravstvene delavce, kritične medicinske izdelke in infrastrukturo. Izboljša usklajevanje med nacionalnimi in regionalnimi organi;

⁽⁶⁾ V skladu s členom 5(2) Uredbe (ES) št. 1466/97.

2. zagotovi ustrezno nadomestilo dohodka in dostop do socialne zaščite, zlasti za delavce v netipičnih oblikah zaposlitve. Ublaži učinek krize zaradi COVID-19 na zaposlovanje, tudi s prožnimi ureditvami dela in aktivno podporo zaposlovanju. Razširi učenje na daljavo ter okrepi znanja in spretnosti, vključno z digitalnimi;
3. poskrbi za učinkovito izvajanje ukrepov za zagotavljanje likvidnosti realnemu sektorju, tudi MSP, inovativnim podjetjem in samozaposlenim, ter se izogiba zamudam pri plačilih. Da prednost zrelim javnim naložbenim projektom in spodbuja zasebne naložbe za pospešitev gospodarskega okrevanja. Usmeri naložbe na zeleni in digitalni prehod, zlasti na čisto in učinkovito proizvodnjo in uporabo energije, raziskave in inovacije, trajnostni javni prevoz, ravnanje z odpadki in gospodarjenje z vodo ter okrepljeno digitalno infrastrukturo, da se zagotovi opravljanje osnovnih storitev;
4. izboljša učinkovitost pravosodnega sistema in javne uprave.

V Bruslju, 20. julija 2020

Za Svet
Predsednica
J. KLOECKNER